

Základní škola a Mateřská škola Švihov

**Školní vzdělávací program
pro zájmové vzdělávání**

školní družiny

Platný od 1. září 2023

vydal:
Mgr. Jakub Topinka
Ředitel ZŠ a MŠ Švihov

OBSAH

1. Úvod
2. Charakteristika zájmového vzdělávání
3. Materiální podmínky
4. Personální podmínky
5. Ekonomické podmínky
6. Cíle zájmového vzdělávání
Konkrétní cíle vzdělávání
7. Požadavky na pedagogiku volného času
8. Formy vzdělávání
9. Klíčové kompetence žáka získané v zájmovém vzdělávání
10. Evaluační plán
11. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných
12. Časový plán
13. Obsah vzdělávacího programu
 - I. Pojd'te, právě začínáme!
Tematické okruhy:
 - Lidé kolem nás
 - Podzimní tvoření
 - Čas draků
 - II. Paní zima tiše přichází
Tematické okruhy:
 - Adventní čas
 - Vánoce jsou za dveřmi
 - Zimní radovánky
 - III. Jarní vábení
Tematické okruhy:
 - Masopust
 - Velikonoce
 - Den Země
 - IV. Kamarád léto
Tematické okruhy:
 - Den Slunce
 - Svatý Florián

Přílohy

1. Vnitřní řád školní družiny
2. Osnova poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví
3. Směrnice o výši úplaty za zájmové vzdělávání

Vydáním tohoto dokumentu se ruší platnost dokumentu Školní vzdělávací program pro ZV školní družiny s platností od 1. 9. 2022.

1. Úvod

- zpracováno podle požadavků zákona č. 561/2004 Sb.
- vyhlášky č. 74/2005.
- školní vzdělávací program školní družiny navazuje:
na školní vzdělávací program pro předškolní vzdělání MŠ Švihov,
na školní vzdělávací program ZŠ Švihov

2. Charakteristika zájmového vzdělávání

Při ZŠ a MŠ Švihov poskytuje zájmové vzdělávání školní družina a školní klub.

Školní družina (dále jen ŠD) má kapacitou 120 žáků od 1. do 5. ročníku. Má 4 oddělení.

Jednotlivá oddělení ke své činnosti využívají třídy 1. stupně ZŠ.

Školní klub má kapacitu 40 žáků. Má 1 oddělení, které využívá třídu 1. stupně ZŠ.

Hlavní účel a předmět činnosti vymezuje zřizovací listina s účinností od 1.1.2003.

3. Materiální podmínky

Nákup učebních pomůcek a materiálu je řešen v rozpočtu ZŠ a MŠ Švihov samostatnými kapitolami pro ŠD.

Oddělení ŠD mohou pro svou činnost využívat veškeré prostory školy (učebny, dílny, tělocvičny,...) a areál školy s jeho vybavením. Musí dodržovat školní řád, řády učeben a bezpečnost při manipulaci se zařízeními.

4. Personální podmínky

Ve školní družině a školním klubu pracuje pět plně kvalifikovaných vychovatelek na zkrácený úvazek.

Profesionální růst je zajišťován formou DVPP výběrem z nabídky témat Krajského centra vzdělávání a Jazykové školy Plzeň a zapojením.

Povinností vychovatelek je i samostudium a sledování odborných publikací.

5. Ekonomické podmínky

Finanční zajištění je formou dotace od zřizovatele, rozpočet na ŠD je součástí ročního rozpočtu ZŠ a MŠ Švihov.

Za pobyt přihlášeného žáka ve ŠD se vybírá úplata, kterou stanoví vnitřní směrnice ZŠ a MŠ Švihov viz příloha.

6. Cíle zájmového vzdělávání ŠD

Cíle vycházejí z obecných cílů vzdělávací soustavy, jak formuluje školský zákon v § 2, odstavec (2).

- a) rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získání informací a učení se v průběhu celého života
- b) získání všeobecného a odborného vzdělání
- c) pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod spolu s odpovědností a smyslem pro sociální soudržnost
- d) utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národnostní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého
- e) pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti

- f) poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace jako základu pro soužití v národním a mezinárodním měřítku
- g) získání a uplatňování znalostí o životním prostředí a jeho ochraně vycházející ze zásad trvale udržitelného rozvoje a o bezpečnosti a ochraně zdraví
- h) vychováme ke smysluplnému využívání volného času a vybavujeme žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času

Naplňování těchto cílů je vymezeno konkrétním posláním školní družiny ve vyhlášce č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, § 8.

Prioritní cíle zájmového vzdělávání ve školní družině na naší škole

- dodržování lidových tradic a zvyků
- seznámit s pranostikami v životě člověka
- sledovat významné dny naší země, zařazovat besedy
- dbát na správný rozvoj osobnosti žáka
- dodržovat základních pravidla slušného chování a vystupování
- vštěpovat morální hodnoty
- potlačovat negativní jevy u žáků
- dbát na zdravý životní styl
- celkově rozvíjet estetické vnímání skutečností a dovedností
- vypěstovat v žácích, aby se postupně naučili smysluplně a aktivně využívat svůj volný čas, aby odolali negativním jevům od vrstevníků ze sociálně rizikových skupin

7. Požadavky na pedagogiku volného času

Základním prostředkem činnosti školní družiny je hra založená na zážitku účastníků

Požadavek pedagogického ovlivňování volného času – vychovatelka navozuje a motivuje činnosti, hledá atraktivní náplň práce, přihlíží k přirozené zvědavosti žáků.

Požadavek dobrovolnosti – vychovatelka dbá při výběru činnosti přiměřenosti věku, dobrovolnosti výběru dítěte (správná motivace, ne pokyn).

Požadavek zajímavosti a zájmovosti – používáme jiné náměty a postupy než ve škole, vybíráme pestrou činnost a respektujeme přání žáků.

Požadavek aktivity – činnost volit tak, aby byli úspěšní všichni žáci, se žáky plánujeme a hodnotíme náplň činností.

Požadavek citlivosti a citovosti – činnosti by měly přinášet kladné emoce, učit se překonávat překážky.

Požadavek seberealizace – umožňujeme rozvoj zájmu žáka o problém, věc, činnost, nabízíme individuální náplň činnosti.

8. Formy zájmového vzdělávání

Školní družina organizuje pravidelnou činnost oddělení a případně zájmových útvarů, pořádá příležitostné akce a nabízí spontánní aktivity, umožňuje žákům i odpočinek a přípravu na vyučování.

Pravidelná činnost je dána týdenní skladbou zaměstnání, představuje zejména organizované aktivity zájmového a tělovýchovného charakteru.

Příležitostné akce ve školní družině jsou významnější akce, které nejsou zahrnuty do týdenní skladby činností (výlety, besídky,...). Tyto akce jsou pro oddělení ŠD a školního klubu společné.

Spontánní činnosti jsou každodenní průběžnou klidovou činností po obědě, při pobytu venku po organizované aktivitě. Reagují na momentální zájem žáků o činnosti. Role vychovatelky spočívá pouze v zajištění prostoru a bezpečnosti při hrách, podněcování a motivování k aktivitě, rozvíjí zájem a tvořivost žáků. Napomáhá realizovat jejich představy a přání.

9. Klíčové kompetence žáka získané v zájmovém vzdělávání

Jednotlivé cíle jsou slučovány do rozvíjejících kompetencí, které vybavují žáky činnostně zaměřenými a prakticky využitelnými dovednostmi. Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny tyto kompetence:

č.1 Kompetence k učení – učí se s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, učí se nejen spontánně, ale také vědomě, klade si otázky a hledá odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy, získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích a dalším učení.

č. 2 Kompetence k řešení problémů – všímá si dění i problémů a tyto mu jsou motivací k řešení dalších problémů a situací, při řešení situací užívá logických matematických postupů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení, spontánně vymýšlí nová řešení. Započaté činnosti dokončuje.

č. 3 Kompetence komunikativní – ovládá řeč, vyjadřuje vhodně formulovanými větami myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, komunikuje bez ostychu s vrstevníky i dospělými, dokáže vyjadřovat své pocity řečí, gestem i dalšími prostředky. Komunikace je kultivovaná.

č. 4 Kompetence sociální a interpersonální – samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si, že za ně odpovídá a nese důsledky, projevuje citlivost a ohleduplnost, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit a podřídit, přijmout kompromis, je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.

č. 5 Kompetence činnostní a občanské – učí se plánovat, organizovat, řídit a hodnotit, odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně, uvědomuje si svá práva i práva druhých, dbá na své osobní zdraví i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí (přírodní i společenské). Žák vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu, a dovede se jim bránit.

č. 6 Kompetence k trávení volného času – orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

10. Evaluační plán

Vnitřní evaluace činnosti školní družiny spočívá v průběžném sebehodnocení práce vychovatelek.

1. Individuální – každá vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní práci, snaží se o sebereflexi činnosti a evaluaci vzdělávacího procesu, která ji umožní i jeho případnou úpravu.
2. Týmové – evaluaci provádí tým vychovatelek podle potřeb během školního roku, zejména po realizaci akcí. Případně upravují na základě získaných poznatků změnu v ŠVP.
3. Vedení školy – výchovnou práci v družině hodnotí vedení školy, které zjišťuje svými vlastními prostředky (pozorování, hospitace a kontroly), jak jsou naplňovány vytýčené cíle a jak družina plní své celkové poslání.

11. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných

Žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bude podle stupně a charakteru jejich znevýhodnění při jejich začleňování do volnočasových aktivit věnována průběžná zvláštní pozornost.

Pro rozvoj talentovaných jedinců bude nabízet školní družina další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů.

12. Časový plán

ŠVP pro zájmové vzdělávání je sestaven pro dobu jednoho vzdělávacího cyklu (na 5 let) od 1. do 5. ročníku. Program umožňuje operativně reagovat na případné změny podmínek a přesouvat témata nebo jejich části během celé docházky žáků do družiny. V rámci jednotlivých celků pojímaných jako témata plánujeme činnost ve třech úrovních.

- a) průběžné každodenní působení vychovatelky, které se nevztahuje k danému tématu
- b) řízená činnost, která se řídí podle týdenní skladby zaměstnání
- c) příležitostné akce k danému tématu

Žáci mohou na základě svých přání náplň a činnost měnit. Harmonogram činností je pouze orientační a vše přizpůsobujeme individuálním potřebám žáků (odchody na autobusy a na zájmové kroužky ve škole).

13. Obsah vzdělávacího programu

Vychovatelka je iniciátorem a průvodcem žáka při činnostech, které motivuje, propojuje oblasti poznávání a učení. Žák se považuje za jedinečnou osobnost, proto vychovatelka během celého pedagogického působení rozvíjí sociální kompetence důležité nejen pro učení, ale i pro další rozvoj žáků (zdravé sebevědomí, sebejistotu, být sám sebou), přizpůsobit se životu v sociální skupině a položit tak základy pro celoživotní učení a schopnost jednat v duchu základních lidských a etických hodnot.